

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

22 päivänä syyskuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivi 2000/13/EY — Elintarvikkeiden merkinnät ja esillepano —
1 artiklan 3 kohdan b alakohta — Valmiiksi pakatun elintarvikkeen käsite — 2 artikla —
Tietojen antaminen kuluttajille ja kuluttajansuoja — 3 artiklan 1 kohdan 8 alakohta — Elintarvikkeen
alkuperä- tai lähtöpaikka — 13 artiklan 1 kohta — Valmiiksi pakattujen elintarvikkeiden merkinnät —
13 artiklan 4 kohta — Pakkaukset tai astiat, joissa suurimman pinnan ala on pienempi kuin 10 cm² —
Direktiivi 2001/110/EY — 2 artiklan 4 kohta — Tieto hunajan alkuperämaasta tai -maista — Hunajan
yksittäispakkaukset, jotka on pakattu pahvisiin ulkopakkauksiin, jotka toimitetaan suuratalouksille —
Yksittäispakkaukset, jotka myydään erikseen tai joita tarjotaan lopulliselle kuluttajalle kokonaisuuksina
maksettavien valmisannosten yhteydessä — Kyseisen hunajan alkuperämaan tai -maiden mainitseminen

Asiassa C-113/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Bayerischer
Verwaltungsgerichtshof (Baijerin osavaltion ylin hallintotuomioistuin, Saksa) on esittänyt 11.2.2015
tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 6.3.2015, saadakseen
ennakkoratkaisun asiassa

Breitsamer und Ulrich GmbH & Co. KG

vastaan

Landeshauptstadt München,

Landesanwaltschaft Bayernin

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen sekä tuomarit D. Šváby, J. Malenovský,
M. Safjan (esittelevä tuomari) ja M. Vilaras,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 28.1.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Breitsamer und Ulrich GmbH & Co. KG, edustajanaan M. Kraus, Rechtsanwalt,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

- Landeshauptstadt München, asiamiehinään S. Groth ja K. Eichhorn,
 - Landesanstalt für Ernährung und Landwirtschaft Bayern, edustajanaan R. Käß, Oberlandesanwalt,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään S. Grünheid, K. Herbout-Borczak ja K. Skelly,
- kuultuaan julkisasiamiehen 5.4.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.3.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY (EUVL 2000, L 109, s. 29) 1 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja elintarviketietojen antamisesta kuluttajille, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1924/2006 ja (EY) N:o 1925/2006 muuttamisesta sekä komission direktiivin 87/250/ETY, neuvoston direktiivin 90/496/ETY, komission direktiivin 1999/10/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY, komission direktiivien 2002/67/EY ja 2008/5/EY sekä komission asetuksen (EY) N:o 608/2004 kumoamisesta 25.10.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1169/2011 (EUVL 2011, L 304, s. 18) 2 artiklan 2 kohdan e alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Breitsamer und Ulrich GmbH & Co. KG ja Landeshauptstadt München (Münchenin kaupunki, Saksa) ja joka koskee velvollisuutta mainita kussakin hunajan yksittäispakkauksessa, joka on pakattu suurtalouksille toimitettavaan pahviseen ulkopakkaukseen, kyseisen hunajan alkuperämaa, kun yksittäispakkaukset myydään erikseen tai kun niitä tarjotaan lopulliselle kuluttajalle kokonaisuuksina maksettavien valmisannosten yhteydessä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin lainsäädäntö

Direktiivi 2000/13

- 3 Direktiivin 2000/13 johdanto-osan 4–6, 8, 14 ja 15 perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:
 - ”(4) Tämän direktiivin tarkoituksena tulisi olla yhteisön yleisten, kaikkia markkinoille saatettavia elintarvikkeita koskevien säännösten antaminen.
 - (5) Vain tiettyjä elintarvikkeita koskevat erityissäännökset olisi annettava kyseisiä tuotteita koskevissa säädöksissä.
 - (6) Elintarvikkeiden merkintöjä koskevien säännösten ensisijaisena tarkoituksena tulisi olla kuluttajan valistaminen ja suojeleminen.
-
- (8) Yksityiskohtaiset merkinnät tuotteen laadusta ja ominaisuuksista tarjoavat kuluttajalle mahdollisuuden tehdä tietoinen valinta, ja se on sopivin tapa, koska se on vähiten kaupan vapauden esteenä.

--

- (14) Merkintäsäännöksissä pitäisi myös kieltää sellaisen tiedon käyttö, joka saattaa johtaa ostajaa harhaan tai antaa ymmärtää elintarvikkeella olevan lääketieteellistä vaikutusta. Ollakseen tehokas tämän kiellon pitäisi koskea myös elintarvikkeiden esillepanoa ja mainontaa.
- (15) Jäsenvaltioiden välisen kaupan helpottamiseksi voidaan säätää, että vaiheissa, jotka edeltävät myyntiä kuluttajalle, vain välttämättömät tiedot ilmoitetaan uloimmassa pakkauksessa, ja valmiiksi pakattua elintarviketta koskevat pakolliset tiedot merkitään pelkästään elintarvikkeeseen liittyviin kaupallisiin asiakirjoihin.”

4 Direktiivin 1 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Tämä direktiivi koskee sellaisenaan kuluttajalle toimitettavien elintarvikkeiden merkintöjä sekä tietyiltä osin elintarvikkeiden esillepanoa ja mainontaa.

2. Tätä direktiiviä sovelletaan myös elintarvikkeisiin, jotka ovat tarkoitettuja ravintoloihin, sairaaloihin, ruokaloihin ja muihin vastaaviin joukkoruokailupisteisiin, jäljempänä ’suurtaloudet’.

3. Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- a) ’merkinnällä’ elintarvikkeeseen liittyvää mainintaa, tietoa, tavaramerkkiä, kaupallista merkkiä, kuvaa tai tunnusta, joka on tehty mihin tahansa kyseistä elintarviketta seuraavaan tai siihen viittaavaan pakkaukseen, asiakirjaan, tiedotteeseen, etikettiin, renkaaseen tai kaulukseen;
- b) ’valmiiksi pakatulla elintarvikkeella’ kuluttajalle ja suurituloisille sellaisenaan tarkoitettua myyntiyksikköä, joka käsittää elintarvikkeen ja pakkauksen, johon elintarvike on pantu ennen myytäväksi tarjoamista, riippumatta siitä, peittääkö pakkaus elintarvikkeen kokonaan tai vain osittain, kuitenkin aina siten, että avaamatta tai vaihtamatta pakkausta sisällystä ei voi muuttaa.”

5 Kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa säädettiin seuraavaa:

”Merkinnät ja tavat, joilla ne on tehty, eivät saa:

- a) olla omiaan johtamaan ostajaa harhaan, erityisesti:
i) elintarvikkeen ominaispiirteiden osalta ja erityisesti sen luonteen, yksilöllisyyden, ominaisuuksien, koostumuksen, määrän, säilyvyyden, alkuperän, valmistus- tai tuotantomenetelmän osalta.”

6 Saman direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 8 alakohdassa säädettiin seuraavaa:

”Ainoastaan seuraavat tiedot on pakollisesti merkittävä elintarvikkeisiin edellytyksin, joista säädetään 4–17 artiklassa, ja jollei sanotuista artikloista muuta johdu:

--

- 8) tarkemmat tiedot alkuperästä tai elintarvikkeen lähtöpaikasta, jos sen ilmoittamatta jättäminen saattaisi johtaa kuluttajaa olennaisesti harhaan elintarvikkeen todellisesta alkuperästä tai lähtöpaikasta.”

7 Direktiivin 2000/13 4 artiklan 2 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Erityiselintarvikkeita koskevissa yhteisön säännöksissä voidaan 3 artiklassa mainittujen tietojen lisäksi vaatia merkintöihin sisällytettäväksi muita tietoja.

--”

- 8 Kyseisen direktiivin 8 artiklan 2 kohdan c alakohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jos ryhmäpakkaus sisältää kaksi tai useamman saman määrän samaa tuotetta sisältävää yksikköpakkausta, sisällyksen määrä on merkittävä ilmoittamalla yksikköpakkauksen sisällyksen määrä sekä yksikköpakkausten lukumäärä. Näiden tietojen ilmoittaminen ei ole kuitenkaan pakollista, jos yksikköpakkausten lukumäärä voidaan ryhmäpakkausta avaamatta selvästi nähdä ja helposti laskea ja jos samalla vähintään yksi yksikköpakkauksen sisällyksen määrää koskeva merkintä on selvästi näkyvässä.”

- 9 Mainitun direktiivin 13 artiklan 1 ja 4 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”1.

a) Jos elintarvike on valmiiksi pakattu, on 3 artiklassa ja 4 artiklan 2 kohdassa säädetyt maininnat esitettävä pakkauksessa tai siihen kiinnitettyssä merkinnässä.

b) Poiketen siitä, mitä a alakohdassa säädetään, ja rajoittamatta nimellismääriä koskevien yhteisön säännösten soveltamista, on riittävä, jos valmiiksi pakattu elintarvike on

— kuluttajalle tarkoitettu, mutta sitä pidetään kaupan ennen myyntiä kuluttajalle, ei kuitenkaan suurtalouksille, tai

— elintarvike on tarkoitettu suurtalouksissa tapahtuvaan valmistukseen, prosessointiin tai pilkkomiseen,

jos voidaan varmistaa, että asiakirjat, jotka sisältävät kaikki merkinnät, seuraavat kyseisen elintarvikkeen mukana, tai ne toimitetaan ennen elintarvikkeen luovutusta tai sen yhteydessä.

c) Edellä b alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa 3 artiklan 1 kohdan 1, 5 ja 7 alakohdassa sekä tarvittaessa 10 artiklassa tarkoitetut tiedot on ilmoitettava myös siinä pakkauksessa, jossa elintarvike pannaan esille, kun sitä pidetään kaupan.

--

4. Uudelleen käytettävien, pysyvästi merkittyjen, etiketittömien, renkaattomien ja kauluksettomien lasipullojen sekä sellaisten pakkausten ja astioiden osalta, joissa suurimman pinnan ala on pienempi kuin 10 neliösenttimetriä, on ainoastaan esitettävä 3 artiklan 1 kohdan 1, 4 ja 5 alakohdassa luetellut maininnat.

--”

- 10 Direktiivin 14 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Jos elintarviketta myydään kuluttajalle ja suurtalouksille pakkaamattomana tai jos elintarvike pakataan itse myyntipaikalla ostajan pyynnöstä taikka välitöntä myyntiä varten, jäsenvaltioiden on annettava tarkemmat säännökset siitä, kuinka 3 artiklassa ja 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut maininnat on ilmoitettava.

Jäsenvaltiot voivat päättää olla vaatimatta näitä tietoja kokonaan tai osittain, jos ostaja muutoin saa riittävästi tietoa.”

- 11 Asetuksen N:o 1169/2011 53 artiklan 1 kohdan mukaisesti direktiivi 2000/13 kumottiin 13.12.2014 alkaen.

Direktiivi 2001/110/EY

- 12 Hunajasta 20.12.2001 annetun neuvoston direktiivin 2001/110/EY (EYVL 2002, L 10, s. 47) johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Olisi sovellettava – – direktiivissä [2000/13] vahvistettuja yleisiä, elintarvikkeiden merkintöjä koskevia sääntöjä, jollei tietyistä edellytyksistä muuta johdu. Hunajan laadun ja sen alkuperän välisen läheisen yhteyden vuoksi on välttämätöntä varmistaa näiltä osin täydelliset tiedot, jotta vältettäisiin johtamasta kuluttajia harhaan tuotteen laadun osalta. Koska kuluttajat erityisesti haluavat tietää hunajan maantieteellisen alkuperän ja he haluavat avoimuutta tältä osin, olisi pakkausmerkinnöissä ilmoitettava alkuperämaa, jossa hunaja on kerätty.”

- 13 Direktiivin 2001/110 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan liitteessä I määriteltyihin tuotteisiin. Näiden tuotteiden on täytettävä liitteessä II olevat vaatimukset.”

- 14 Saman direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Direktiiviä [2000/13] sovelletaan liitteessä I määriteltyihin tuotteisiin, jollei seuraavista edellytyksistä muuta johdu:

- l) Määritettä ’hunaja’ saa käyttää ainoastaan liitteessä I olevassa 1 kohdassa määritellyistä tuotteista, ja sitä on käytettävä kaupassa tämän tuotteen osoittamiseksi.

--

- 4) a) Merkinnässä on ilmoitettava yksi tai useampi alkuperämaa, josta tuote on kerätty.

Jos hunaja on kuitenkin peräisin useammasta kuin yhdestä jäsenvaltiosta tai kolmannelta maasta, voidaan merkintä korvata tapauksen mukaan jollain seuraavista merkinnöistä:

- ’EY:stä peräisin olevan hunajan sekoitus’,
- ’EY:n ulkopuolelta peräisin olevan hunajan sekoitus’,
- ’EY:stä ja EY:n ulkopuolelta peräisin olevan hunajan sekoitus’.

- b) Kun on kyse direktiivissä [2000/13] sekä erityisesti sen 13, 14, 16 ja 17 artiklassa säädetyistä tarkoituksista, pidetään a alakohdan mukaisesti merkittäviä tietoja mainitun direktiivin 3 artiklan mukaisina ilmoituksina.”

- 15 Direktiivissä 2001/110 olevan liitteen I otsikko on ”Nimitykset, tuotekuvaukset ja määritelmät”.

Saksan oikeus

Hunaja-asetus

- 16 Pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana voimassa olleessa versiossaan 16.1.2004 annetun hunaja-asetuksen (Honigverordnung) (BGBl. 2004 I, s. 92) 3 §:n 4 ja 5 momentti kuuluivat seuraavasti:

”(4) [Elintarvikkeiden merkinnöistä 15.12.1999 annetussa asetuksessa (Lebensmittel-Kennzeichnungsverordnung) (BGBl. 1999 I, s. 2464; jäljempänä elintarvikkeiden merkinnöistä annettu asetus)] edellytetyjen tietojen lisäksi liitteessä 1 mainittujen tuotteiden merkinnöissä on oltava seuraavat tiedot, jotka on ilmoitettava 5 momentin mukaisesti:

1. Alkuperämaa tai alkuperämaat, josta tai joista hunaja on kerätty; jos alkuperämaita on enemmän kuin yksi, tämä tieto voidaan kuitenkin korvata tapauksen mukaan jollain seuraavista merkinnöistä:
 - a) ’EY:stä peräisin olevan hunajan sekoitus’,
 - b) ’EY:n ulkopuolelta peräisin olevan hunajan sekoitus’,
 - c) ’EY:stä ja EY:n ulkopuolelta peräisin olevan hunajan sekoitus’.

--

(5) -- 4 momentin mukaisiin merkintätapoihin sovelletaan vastaavasti elintarvikkeiden merkinnöistä annetun asetuksen 3 §:n 3 momentin ensimmäisen ja toisen virkkeen säännöksiä ja kolmannen virkkeen ensimmäistä lausetta sekä 4 momenttia.”

- 17 Hunaja-asetuksen 4 §:n 3 momentissa kielletään sellaisten tuotteiden markkinoille saattaminen, joissa ei ole mainintaa, johon kyseisen asetuksen 3 §:n 4 momentissa veloitetaan.

Elintarvikkeiden merkinnöistä annettu asetus

- 18 Elintarvikkeiden merkinnöistä annetun asetuksen 1 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tämä asetus koskee mittalaitteiden markkinoille ja käyttöön saattamisesta, käytöstä ja kalibroinnista sekä valmispakkauksista (Gesetz über das Inverkehrbringen und die Bereitstellung von Messgeräten auf dem Markt, ihre Verwendung und Eichung sowie über Fertigpackungen) 25.7.2013 annetun lain (BGBl. 2013 I, s. 2722) 42 §:n 1 momentissa määriteltyjen valmiiksi pakattujen elintarvikkeiden merkintöjä, ja nämä pakkaukset on tarkoitettu toimitettavaksi kuluttajalle (elintarvikkeista ja eläinten rehusta annetun lain (Lebensmittel- und Futtermittelgesetzbuch) 3 §:n 4 momentti). Kuluttajaan rinnastetaan ravintolat, laitosruokalat ja yritykset, sikäli kuin ne hankkivat elintarvikkeita nautittavaksi tiloissaan.”

- 19 Kyseisen asetuksen 3 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”(3) Edellä 1 momentissa säädetty tiedot on merkittävä pakkaukseen tai siihen liitettyyn etikettiin hyvin nähtävissä olevaan paikkaan saksan kielellä helposti ymmärrettävällä tavalla ja siten, että ne ovat selvästi luettavissa ja että ne ovat pysyviä. Edellä 1 momentissa säädetty tiedot voidaan myös toimittaa muulla helposti ymmärrettävällä kielellä edellyttäen, ettei näin rajoiteta kuluttajalle toimitettavia tietoja. Edellä mainittuja tietoja ei saa peittää eikä erotella muilla tiedoilla tai graafisilla tekijöillä; 1 momentin 1, 4 ja 5 kohdassa säädetty tiedot ja mittalaitteiden markkinoille ja käyttöön saattamisesta, käytöstä ja kalibroinnista sekä valmispakkauksista annetun lain 43 §:n 1 momentissa säädetty määriä koskevat tiedot esitetään samassa kentässä.

(4) Edellä 3 momentista poiketen:

1. Edellä 1 momentissa säädetty tiedot, jotka koskevat
 - a) yksittäisiä valmisannoksia, jotka ovat valmiit nautittaviksi ja jotka on tarkoitettu toimitettaviksi laitosruokaloihin niissä nautittaviksi,
 - b) ryhmäpakkauksia, joita myyjän, jonka kotipaikka on Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen allekirjoittajavaltiossa, on tarkoitus pitää kaupan myyjän nimellä tai toiminimellä, tälle tapahtuvan toimituksen aikana,
 - c) valmiiksi pakattuja elintarvikkeita, jotka on tarkoitettu 1 §:n 1 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetun kuluttajan valmistettaviksi, prosessoitaviksi tai pilkottaviksi, – –

--

voidaan esittää niitä koskevissa liikeasiakirjoissa, kun varmistetaan, että kyseiset asiakirjat kaikkine merkintöineen toimitetaan yhdessä elintarvikkeiden, joihin niissä viitataan, kanssa tai että ne lähetetään ennen toimitusta tai toimituksen yhteydessä. Kun on kyse 1 kohdan b ja c alakohdasta, 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa mainitut tiedot merkitään myös elintarvikkeiden uloimpaan pakkaukseen. Kun on kyse 2 momentin 3 kohdasta, 1 momentin 1 ja 4 kohdassa säädetty tiedot eivät saa esiintyä samassa ikkunassa.”

Mittalaitteiden markkinoille ja käyttöön saattamisesta, käytöstä ja kalibroinnista sekä valmispakkauksista annettu laki

- 20 Mittalaitteiden markkinoille ja käyttöön saattamisesta, käytöstä ja kalibroinnista sekä valmispakkauksista annetun lain 42 §:n 1 momentin mukaan ”valmispakkauksella” tarkoitetaan kaikenlaisia pakkauksia, joihin tuotteet pakataan ja suljetaan ostajan poissa ollessa ja joiden sisältämien tuotteiden määrää ei voida muuttaa pakkausta avaamatta tai sitä selvästi muuttamatta.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 21 Breitsamer und Ulrich, joka on unionin alueella hunajan valmistuksen ja pakkauksen alalla toimiva yritys, pitää kaupan muun muassa elintarviketta, jonka nimi on Breitsamer Imkergold (jäljempänä kyseessä oleva hunaja). Kyseessä on samantyyppinen hunaja, joka on pakattu 120 yksittäiseen painoltaan 20 gramman suuruiseen annospakkaukseen, jotka on suljettu sinetöidyllä alumiinikannella (jäljempänä kyseessä olevan hunajan yksittäispakkaukset). Nämä 120 pakkausta on asetettu pahviseen ulkopakkaukseen, jonka edellä mainittu yritys on sulkenut, ja ne myydään tässä muodossa suurralouksille.
- 22 Pahviseen ulkopakkaukseen on liitetty kyseistä elintarviketta koskevat maininnat, joiden merkitsemiseen veloitetaan direktiiveissä 2000/13 ja 2001/110 ja joihin kuuluu muun muassa hunajan alkuperämaa. Kyseessä olevan hunajan yksittäispakkauksissa ei ole tällaista mainintaa hunajan alkuperämaasta.
- 23 Münchenin kaupunki määräsi 30.10.2012 Breitsamer und Ulrichin johtajalle seuraamusmaksun hunaja-asetuksessa säädettyjen lakiin perustuvien merkintävelvoitteiden laiminlyömisestä vuoksi, koska kyseinen yritys oli pitänyt vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla hunajaa kaupan yksittäispakkauksissa, joissa ei mainittu hunajan alkuperämaata.
- 24 Breitsamer und Ulrich nosti 5.11.2012 kanteen Verwaltungsgericht Münchenissä (Münchenin hallintotuomioistuin, Saksa) vahvistustuomion saamiseksi siitä, ettei se rikkonut hunaja-asetusta, kun se jätti mainitsematta kussakin kyseessä olevan hunajan yksittäispakkauksessa hunajan alkuperämaan. Edellä mainittu tuomioistuin hylkäsi kanteen 25.9.2013 antamallaan tuomiolla.

- 25 Breitsamer und Ulrich valitti kyseisestä tuomiosta Bayerischer Verwaltungsgerichtshofiin (Baijerin osavaltion ylin hallintotuomioistuin, Saksa) ja väitti, että kyseessä olevan hunajan yksittäispakkaukset eivät ole elintarvikkeiden merkinnöistä annetussa asetuksessa tarkoitettuja ”valmiiksi pakattuja elintarvikkeita”, kun tarkastellaan kyseisen asetuksen pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana voimassa ollutta versiota. Kyseessä eivät sen mukaan nimittäin ole myyntiyksiköt, koska kyseiset yksittäispakkaukset toimitetaan pahvisissa ulkopakkauksissa suurталouksille, jotka eivät myy yksittäispakkauksia.
- 26 Breitsamer und Ulrich mainitsee niin ikään 31.1.2013 laaditun asiakirjan, jonka nimi on ”Kysymyksiä ja vastauksia elintarviketietojen antamista kuluttajille koskevan asetuksen (EU) N:o 1169/2011 soveltamisesta” ja jonka on laatinut Euroopan komission terveystieteiden ja kuluttaja-asioiden pääosaston muodostama työryhmä, joka koostuu jäsenvaltioiden asiantuntijoista (jäljempänä asiantuntijaryhmän laatima asiakirja). Komission internetsivulla julkaistun edellä mainitun asiakirjan 2.1.3 kohdassa todetaan seuraavaa: ”Mitä tulee erilaisiin muotoihin, joissa elintarvikkeita voidaan tarjota loppukuluttajalle suurталoudessa, on huomattava, että annosastioita (esim. hillot, hunaja, sinappi), jotka tarjotaan suurталouksien asiakkaille osana ateriaa, ei pitäisi katsoa myyntiyksiköiksi. Tämän vuoksi riittää, että tällaisissa tapauksissa elintarviketiedot ilmoitetaan ryhmäpakkauksissa.”
- 27 Breitsamer und Ulrich korostaa lopuksi, ettei muiden yritysten tuottamien tai muista jäsenvaltioista kuin Saksan liittotasavallasta peräisin olevien hunajan yksittäispakkausten merkintöjä ole riitautettu, vaikka kyseisissä yksittäispakkauksissa ei mainita hunajan alkuperämaata.
- 28 Pääasian käsittelyyn osallistuva Landesanstalt für Lebensmittelsicherheit Bayern (Baijerin osavaltion syyttävämäärästä, Saksa) väittää, että unionin oikeuden tavoitteena on, että kuluttajalle annetaan mahdollisimman täydelliset tiedot tälle tarjotuista elintarvikkeista ja että kyseessä olevan hunajan yksittäispakkaukset eivät menetä ”valmiiksi pakattujen” tuotteiden luonnettaan sen vuoksi, että ne pakataan suljettuun pahviseen ulkopakkaukseen.
- 29 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseessä oleva hunaja kuuluu hunaja-asetuksen, jolla direktiivi 2001/110 on saatettu osaksi Saksan oikeutta, liitteen I soveltamisalaan.
- 30 Tässä tilanteessa Bayerischer Verwaltungsgerichtshof on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko ulkopakkaukseen, joka sisältää kaikki merkinnät – mukaan lukien tiedot alkuperämaasta –, pakattuja hunajan yksittäispakkauksia, joita ei myydä yksittäispakkauksina lopullisille kuluttajille ja joita ei ole tarkoitettu toimitettaviksi erikseen suurталouksiin, pidettävä direktiivin 2000/13 1 artiklan 3 kohdan b alakohdassa sekä asetuksen N:o 1169/2011 2 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettuina ’valmiiksi pakattuina elintarvikkeina’, joita koskee vastaava merkintävelvoite, vai onko niin, että tällaisia hunajan yksittäispakkauksia eivät koske valmiiksi pakattujen elintarvikkeiden merkintävelvoitteet, koska ne eivät ole myyntiyksiköitä?
- 2) Olisiko ensimmäiseen kysymykseen annettava toisenlainen vastaus, jos kyseisiä yksittäispakkauksia myytäisiin suurталouksissa paitsi kokonaisuusina maksettavien valmisannosten yhteydessä myös erikseen?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 31 Kysymyksillään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele lähinnä, onko direktiivin 2000/13 1 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tulkittava siten, että kukin sellaisista hunajan yksittäispakkauksista, jotka ovat sinetöidyllä alumiinikannella suljetun annospakkauksen

muodossa ja jotka on pakattu suurталouksille toimitettavaan pahviseen ulkopakkaukseen, on ”valmiiksi pakattu elintarvike”, kun suurталoudet myyvät yksittäispakkauksia erikseen tai tarjoavat niitä lopullisille kuluttajille kokonaisuuksina maksettavien valmisannosten yhteydessä.

- 32 Aluksi on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien kysymysten sanamuodon mukaan kyseessä olevan hunajan yksittäispakkauksia voidaan myydä erikseen lopulliselle kuluttajalle suurталouksissa, minkä Breitsamer und Ulrich kiistää.
- 33 Tästä on todettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämällä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. tuomio 5.12.2006, Cipolla ym., C-94/04 ja C-202/04, EU:C:2006:758, 25 kohta sekä tuomio 7.4.2016, KA Finanz, C-483/14, EU:C:2016:205, 41 kohta).
- 34 Mainittua merkityksellisyyttä koskevaa olettamaa ei voida kumota pelkästään sillä, että yksi pääasian asianosaisista riitauttaa tietyt tosiseikat, joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä ja joista mainitun pääasian kohteen määrittäminen riippuu (ks. tuomio 5.12.2006, Cipolla ym., C-94/04 ja C-202/04, EU:C:2006:758, 26 kohta ja tuomio 14.4.2016, Polkomtel, C-397/14, EU:C:2016:256, 38 kohta).
- 35 Käsiteltävässä asiassa kysymys siitä, myydäänkö kyseessä olevan hunajan yksittäispakkauksia myös erikseen, kuuluu pääasian tosiseikastoon, jonka paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä.
- 36 Tässä tilanteessa Bayerischer Verwaltungsgerichtshofin näin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava. Unionin tuomioistuimella ei kuitenkaan ole asetuksen N:o 1169/2011 osalta käytettävissään tarvittavia tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotta se voisi vastata hyödyllisesti sille esitettyihin kysymyksiin, jotka koskevat kyseistä asetusta.
- 37 Direktiivin 2000/13 1 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaan ”valmiiksi pakatulla elintarvikkeella” tarkoitetaan kuluttajalle ja suurталouksille sellaisenaan tarkoitettua myyntiyksikköä, joka käsittää elintarvikkeen ja pakkauksen, johon elintarvike on pantu ennen myytäväksi tarjoamista, riippumatta siitä, peittääkö pakkaus elintarvikkeen kokonaan tai vain osittain, kuitenkin aina siten, että avaamalla tai vaihtamalla pakkausta sisällystä ei voi muuttaa.
- 38 Kyseisen direktiivin 13 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan saman direktiivin 3 artiklassa ja 4 artiklan 2 kohdassa säädetty maininnat on esitettävä pakkauksessa tai siihen kiinnitettyssä merkinnässä.
- 39 Saman direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 8 alakohdassa säädetään, että tällaisiin mainintoihin kuuluvat tiedot alkuperästä tai elintarvikkeen lähtöpaikasta, jos sen ilmoittamatta jättäminen saattaisi johtaa kuluttajaa olennaisesti harhaan elintarvikkeen todellisesta alkuperästä tai lähtöpaikasta.
- 40 Direktiivin 2000/13 johdanto-osan neljännen ja viidennen perustelukappaleen mukaan kyseisen direktiivin tarkoituksena on yleisten, kaikkia markkinoille saatettavia elintarvikkeita koskevien säännösten antaminen, kun taas vain tiettyjä elintarvikkeita koskevat erityissäännökset olisi annettava kyseisiä tuotteita koskevissa säädöksissä.

- 41 On todettava, että direktiivillä 2001/110 säädetään tällaisista erityissäännöksistä, kun on kyse hunajasta. Kyseisen direktiivin 1 artiklan mukaan direktiiviä sovelletaan sen liitteessä I määriteltyihin tuotteisiin. Käsiteltävässä asiassa on kiistatonta, että kyseessä oleva hunaja on tällainen tuote.
- 42 Direktiivin 2001/110 2 artiklan ensimmäisessä virkkeessä kuitenkin säädetään, että direktiiviä 2000/13 sovelletaan ensin mainitun direktiivin liitteessä I määriteltyihin tuotteisiin tietyin edellytyksin. Direktiivin 2001/110 2 artiklan 4 kohdan a alakohdassa säädetään lähinnä, että kun on kyse direktiivistä 2000/13 ja erityisesti sen 13 ja 14 artiklasta, hunajan alkuperämainintaa pidetään viimeksi mainitun direktiivin 3 artiklassa tarkoitettuna mainintana.
- 43 Kyseisiä säännöksiä täsmennetään direktiivin 2001/110 johdanto-osan viidennellä perustelukappaleella, jonka mukaan ”olisi sovellettava direktiivissä [2000/13] vahvistettuja yleisiä, elintarvikkeiden merkintöjä koskevia sääntöjä, jollei tietyistä edellytyksistä muuta johdu. Hunajan laadun ja sen alkuperän välisen läheisen yhteyden vuoksi on välttämätöntä varmistaa näiltä osin täydelliset tiedot, jotta vältettäisiin johtamasta kuluttajia harhaan tuotteen laadun osalta. Koska kuluttajat erityisesti haluavat tietää hunajan maantieteellisen alkuperän ja he haluavat avoimuutta tältä osin, olisi pakkausmerkinnöissä ilmoitettava alkuperämaa, jossa hunaja on kerätty”.
- 44 Edellä mainituista kahdesta direktiivistä yhdessä seuraa näin ollen, että kun on kyse direktiivin 2001/110 soveltamisalaan kuuluvasta tuotteesta, hunajan alkuperämaa on mainittava valmispakkauksessa tai siihen liitetyssä merkinnässä, kun tämän maininnan pois jättäminen voi kaikissa tapauksissa johtaa kuluttajaa harhaan kyseisen hunajan todellisesta alkuperästä tai lähtöpaikasta direktiivin 2000/13 3 artiklan 1 kohdan 8 alakohdassa tarkoitettulla tavalla.
- 45 Viimeksi mainitun direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa täsmennetään lisäksi, että kyseistä direktiiviä sovelletaan myös elintarvikkeisiin, jotka ovat tarkoitettut toimitettavaksi ravintoloihin, sairaaloihin, ruokaloihin ja muihin vastaaviin joukkoruokailupisteisiin ja joita kutsutaan nimellä ”suurtaloudet”. Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, käsiteltävässä tapauksessa kyseessä olevan hunajan yksittäispakkaukset, jotka on pakattu pahvisiin ulkopakkauksiin, toimitettiin tällaisille suurtalouksille.
- 46 On kuitenkin selvitettävä, sovelletaanko pääasian kaltaisessa tilanteessa direktiivin 2000/13 13 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 14 artiklassa säädettyjä poikkeuksia.
- 47 Kyseisen direktiivin 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa säädetään ensinnäkin yhtäältä, että kun valmiiksi pakatut elintarvikkeet on tarkoitettu kuluttajalle mutta niitä pidetään kaupan myyntiä edeltävässä vaiheessa ja kun kyseinen vaihe ei ole myynti suurतालoudelle, ja toisaalta, että kun valmiiksi pakatut elintarvikkeet on tarkoitettu toimitettaviksi suurतालouksissa tapahtuvaan valmistukseen, prosessointiin tai pilkkomiseen, saman direktiivin 3 artiklassa ja 4 artiklan 2 kohdassa säädetyt maininnat voidaan esittää niitä koskevissa liikeasiakirjoissa, kun varmistetaan, että kyseiset asiakirjat kaikkine merkintöineen toimitetaan yhdessä elintarvikkeiden, joihin niissä viitataan, kanssa tai että ne lähetetään ennen toimitusta tai toimituksen yhteydessä.
- 48 On kuitenkin todettava, että näitä säännöksiä ei sovelleta pääasian kaltaisessa tilanteessa. Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, kyseessä olevan hunajan yksittäispakkaukset ovat Breitsamer und Ulrichin sinetöimällä alumiinikannella suljetun annospakkauksen muodossa, ja suurतालous, jolle ne on toimitettu, tarjoaa niitä sellaisinaan lopulliselle kuluttajalle.
- 49 On näin ollen yhtäältä niin, että vaikka näitä lopulliselle kuluttajalle tarkoitettuja yksittäispakkauksia pidetään kaupan niiden myyntiä edeltävässä vaiheessa, ne myydään suurतालouksille toisin kuin direktiivin 2000/13 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettussa tilanteessa. Suurतालoudet eivät toisaalta valmista, prosessoivat tai pilko kyseessä olevaa hunajaa kyseisen direktiivin 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettulla tavalla.

- 50 Toiseksi on todettava direktiivin 2000/13 14 artiklasta, että siinä säädetään, että jos elintarviketta myydään kuluttajalle ja suurtalouksille pakkaamattomana tai jos elintarvike pakataan itse myyntipaikalla ostajan pyynnöstä taikka välitöntä myyntiä varten, jäsenvaltioiden on annettava tarkemmat säännökset siitä, kuinka 3 artiklassa ja 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen maininnat on ilmoitettava, ja ne voivat päättää olla vaatimatta näitä tietoja kokonaan tai osittain, jos ostaja muutoin saa riittävästi tietoa.
- 51 Käsiteltävässä asiassa on kiistatonta, että kyseessä olevan hunajan yksittäispakkauksia ei pakata myyntipaikalla ostajan pyynnöstä eikä niiden välitöntä myyntiä varten, joten 14 artiklassa tarkoitettujen tilanteiden ei ole merkityksellisiä tässä asiassa.
- 52 Kun otetaan huomioon direktiivin 2000/13 13 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu tilanne, pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten hunajan yksittäispakkausten merkintävelvollisuus ja siis velvollisuus mainita kyseisen hunajan alkuperämaa tai -maat direktiivin 2001/110 2 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaisesti riippuu siitä, onko kyseisiä yksittäispakkauksia pidettävä direktiivin 2000/13 1 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuina ”valmiiksi pakattuina elintarvikkeina”.
- 53 Direktiivin 2000/13 8 artiklan 2 kohdan c alakohdasta ilmenee tämän osalta, että ryhmäpakkaus voi sisältää kaksi yksikköpakkausta tai useampia. Yksinomaan se, että pahviset ulkopakkaukset, joihin kyseessä olevan hunajan yksittäispakkaukset pakataan, voidaan itse luokitella valmispakkauksiksi, ei näin ollen voi merkitä sitä, etteivät nämä yksittäispakkaukset voi olla direktiivin 2000/13 1 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja ”valmiiksi pakattuja elintarvikkeita”.
- 54 Käsiteltävässä asiassa pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset hunajan yksittäispakkaukset täyttävät useat direktiivin 2000/13 1 artiklan 3 kohdan b alakohdassa sille asetetuista edellytyksistä, että ne voidaan luokitella kyseisessä säännöksessä tarkoitetuiksi ”valmiiksi pakatuiksi elintarvikkeiksi”.
- 55 Kuten tämän tuomion 48 kohdassa olevista tosiseikoista ilmenee, on nimittäin niin, että yhtäältä kyseessä olevan hunajan yksittäispakkaukset on tarkoitettu tarjottavaksi sellaisinaan lopulliselle kuluttajalle sen jälkeen, kun suurtalous, jolle ne sisältävä pahvinen ulkopakkaus on toimitettu, on avannut kyseisen ulkopakkauksen, ja että toisaalta kyseiset yksittäispakkaukset on pakattu ennen niiden myytäväksi tarjoamista ja niiden pakkaus peittää ne kokonaan, joten niiden sisältöä ei voida muuttaa pakkausta avaamatta tai muuttamatta.
- 56 On kuitenkin todettava, että direktiivin 2000/13 1 artiklan 3 kohdan b alakohdan eri kieliversioiden välillä on eroja.
- 57 Näin ollen muun muassa englanninkielisessä versiossa (”any single item”) ja puolankielisessä versiossa (”každ(a) pojedyncz(a) sztuk(a)”) käytetään sanamuotoa, joka viittaa yhteen osatekijään ilman muita laatumääreitä. Saman säännöksen muissa kieliversioissa, joihin kuuluvat esimerkiksi espanjankielinen versio (”la unidad de venta”), saksankielinen versio (”die Verkaufseinheit”) ja ranskankielinen versio (”l’unité de vente”), tarkoitetaan puolestaan niin ikään yhtä osatekijää, mutta niissä viitataan myös ”myynnin” käsitteeseen.
- 58 Unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä katsotaan, että jossakin kieliversiossa käytettyä unionin oikeuden säännöksen sanamuotoa ei voida käyttää tämän säännöksen ainoana tulkintaperusteena eikä sille voida antaa etusijaa muihin kieliversioihin nähden. Unionin oikeuden säännöksiä on nimittäin tulkittava ja sovellettava yhtenäisesti ottaen huomioon kaikki unionin kielillä laaditut versiot. Unionin oikeuden toimen erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on tulkittava sen lainsäädännön systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa säännös on (tuomio 27.3.1990, Cricket St Thomas, C-372/88, EU:C:1990:140, 18 ja 19 kohta; tuomio 15.11.2012, Kurcums Metal, C-558/11, EU:C:2012:721, 48 kohta ja tuomio 17.3.2016, Kødbbranchens Fællesråd, C-112/15, EU:C:2016:185, 36 kohta).

- 59 Direktiivin 2000/13 systematiikasta on todettava, että vaikka sen 1 artiklan 3 kohdan b alakohdan eri kieliversiot poikkeavat toisistaan, siinä kuitenkin mainitaan ”myytäväksi” tarjoaminen, olipa kyse sitten espanjankielisestä (”puesto a la venta”), saksankielisestä (”vor dem Feilbieten”), englanninkielisestä (”being offered for sale”), ranskan-kielisestä (”présentation à la vente”) tai puolankielisestä (”oferowanie na sprzedaż”) versiosta.
- 60 Kyseisen direktiivin 13 artiklan 1 kohdassa, joka koskee valmiiksi pakattuja elintarvikkeita, viitataan myös elintarvikkeiden ”myyntiin”. Direktiivin 2000/13 14 artiklassa viitataan vastaavasti tilanteeseen, jossa elintarvikkeita tarjotaan valmiiksi pakkaamattomina ”myytäväksi” lopullisille kuluttajalle ja suur- talouksille.
- 61 Kyseisen direktiivin muut säännökset koskevat lisäksi ”ostajaa”. Edellä mainitun 14 artiklan lisäksi direktiivin 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa todetaan, että merkintä ja tavat, joilla tämä toteutetaan, eivät saa johtaa ”ostajaa” harhaan muun muassa elintarvikkeen ominaisuuksista, joihin kuuluvat sen alkuperä tai lähtöpaikka.
- 62 Direktiivin 2000/13 systematiikasta ilmenee näin ollen, että kyseisen direktiivin 1 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyjen muiden edellytysten ohella sen 13 artiklan 1 kohdassa säädetty merkintävelvollisuus koskee elintarvikkeita, jotka on tarkoitettu tarjottavaksi sellaisinaan myytäväksi lopulliselle kuluttajalle ja suur- talouksille.
- 63 Tällainen tilanne voi muodostua siitä, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisia hunajan yksittäispakkauksia myydään erikseen lopulliselle kuluttajalle suur- taloudessa, esimerkiksi ravintolassa tai ruokalassa.
- 64 Tällaisesta tilanteesta on niin ikään kyse, kun kyseisiä yksittäispakkauksia tarjotaan kokonaisuutena maksetun valmisannoksen yhteydessä esimerkiksi laitosruokalan tarjoaman aterian kiinteänä osana tai hotellin noutopöydässä tarjolla olevana vaihtoehtona.
- 65 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 54 kohdassa, edellä mainittu maksu kattaa kaikki tavarat ja palvelut, jotka ovat tarpeen kyseisen aterian toimittamiseksi, ja siihen kuuluvat siis kyseisen aterian eri osatekijät, jotka sisältävät mahdollisesti pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset hunajan yksittäispakkaukset.
- 66 Direktiivin 2000/13 1 artiklan 3 kohdan b alakohdan tällainen tulkinta saa vahvistuksen kyseisen direktiivin tarkoituksesta.
- 67 Sekä direktiivin johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta että sen 2 artiklasta käy nimittäin ilmi, että direktiivi on laadittu elintarvikkeiden lopullisen kuluttajan valistamiseksi ja suojelemiseksi muun muassa näiden tuotteiden luonteen, yksilöllisyyden, ominaisuuksien, koostumuksen, määrän, säilyvyyden, alkuperän, valmistus- tai tuotantomenetelmän osalta (tuomio 23.11.2006, Lidl Italia, C-315/05, EU:C:2006:736, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 68 Tästä on todettava, että – kuten direktiivin 2000/13 johdanto-osan kahdeksannesta perustelukappaleesta ilmenee – tuotteen laatua ja ominaisuuksia koskevien yksityiskohtaisten merkintöjen on annettava kuluttajalle mahdollisuus tehdä tietoinen valinta.
- 69 Kyseisessä direktiivissä edellytetään näin ollen, että kuluttajalla on käytettävissään oikeaa, neutraalia ja objektiivista tietoa, joka ei johda häntä harhaan (ks. vastaavasti tuomio 4.6.2015, Teekanne, C-195/14, EU:C:2015:361, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 70 Kuten tämän tuomion 43 kohdassa todettiin, direktiivin 2001/110 johdanto-osan viidennestä perustelukappaleesta ilmenee, että koska kuluttajat erityisesti haluavat tietää hunajan maantieteellisen alkuperän ja he haluavat avoimuutta tältä osin, olisi pakkausmerkinnöissä ilmoitettava alkuperämaa, jossa hunaja on kerätty.
- 71 Tällainen maininta, joka esiintyy pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa hunajan yksittäispakkauksissa, myötävaikuttaa siis siihen, että lopullinen kuluttaja voi tehdä tietoisin valinnan, kun on kyse päätöksestä ostaa erikseen tai nauttia kyseinen hunaja tai olla tekemättä näin, kun hunajaa tarjotaan kokonaisuutena maksetun valmisannoksen osana tai saatavissa olevana osana.
- 72 On lisättävä, että direktiivin 2000/13 13 artiklan 4 kohdan mukaan tilanteessa, jossa on kyse pakkauksista tai astioista, joissa suurimman pinnan ala on pienempi kuin 10 cm², on ainoastaan esitettävä kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan 1, 4 ja 5 alakohdassa luetellut maininnat. Kyseisessä tilanteessa alkuperämaan mainitsemista, joka esiintyy kyseisen 3 artiklan 1 kohdan 8 alakohdassa, ei näin ollen edellytetä.
- 73 Kaikki ne, joita asia koskee ja jotka olivat läsnä suullisessa käsittelyssä, väittivät, että kyseessä olevan hunajan yksittäispakkausten suurimman pinnan ala oli suurempi kuin 10 cm².
- 74 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä, onko kyseinen ala todellakin suurempi kuin 10 cm². Jos tilanne ei ole tämä, pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa hunajan yksittäispakkauksissa ei direktiivin 2000/13 13 artiklan 4 kohdan mukaan tarvitse esittää kyseisen hunajan alkuperämaata.
- 75 Jos tilanne on tämä, kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kukin yksittäispakkaus, joka on sinetöidyllä alumiinikannella suljetun annospakkauksen muodossa ja joka on pakattu pahviseen ulkopakkaukseen, jonka elintarvikealalla toimiva toiminnanharjoittaja sulkee ja joka myydään tässä muodossa suurталouksille, on ”valmiiksi pakattu elintarvike”, jota tämän vuoksi koskee velvollisuus ilmoittaa hunajan alkuperämaa, kun suurталoudet myyvät kyseisiä yksittäispakkauksia erikseen tai tarjoavat niitä lopulliselle kuluttajalle kokonaisuuksina maksettavien valmisannosten yhteydessä.
- 76 Tätä tulkintaa ei voida kyseenalaistaa yhdelläkään argumentilla, joka on esitetty sen puolesta, ettei merkintävelvollisuus koske pääasiassa kyseessä olevien kaltaisia hunajan yksittäispakkauksia.
- 77 Yhtäältä ensimmäisen argumentin mukaan tämän tuomion 26 kohdassa mainitusta asiantuntijaryhmän laatimasta asiakirjasta ilmenee, että lopulliselle kuluttajalle laitospöytäalalla aterian osana tarjottuja hunajan annospakkauksia ei pidetä myyntiyksikköinä ja että tämän vuoksi yksinomaan pahvisessa ulkopakkauksessa on mainittava kyseisen hunajan alkuperä.
- 78 On kuitenkin todettava, että asiantuntijaryhmän laatima asiakirja ei ole millään tavoin sitova. Itse kyseisen asiakirjan 1 kohdassa todetaan sitä paitsi, ettei sillä ole mitään muodollista oikeudellista arvoa ja että riitatapauksessa unionin lainsäädännön tulkinta kuuluu viime kädessä unionin tuomioistuimelle.
- 79 Toisaalta toisen argumentin mukaan elintarvikealan toiminnanharjoittaja voisi liittää kuhunkin hunajan yksittäispakkaukseen senkaltaisen maininnan kuin ”ei saa myydä erikseen”, jolloin erikseen tapahtuvan myynnin puuttuessa direktiivillä 2000/13 ei vaadittaisi hunajan alkuperämaan mainintaa kussakin yksittäispakkauksessa.
- 80 Kuten tämän tuomion 63 ja 64 kohdassa todettiin, pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten hunajan yksittäispakkausten merkintävelvollisuus direktiivin 2000/13 13 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti koskee kuitenkin muun muassa tilannetta, jossa kyseiset yksittäispakkaukset on tarkoitettu tarjottavaksi sellaisinaan myytäväksi lopulliselle kuluttajalle suurталouksissa, eli kun kyseiset pakkaukset myydään erikseen tai kun niitä tarjotaan kokonaisuutena maksetun valmisannoksen yhteydessä.

- 81 Tässä tilanteessa ei ole syytä tehdä eroa sen mukaan, myydäänkö pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset hunajan yksittäispakkaukset erikseen vai ei.
- 82 Edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että direktiivin 2000/13 1 artiklan 3 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että kukin sellaisista hunajan yksittäispakkauksista, jotka ovat sinetöidyllä alumiinikannella suljetun annospakkauksen muodossa ja jotka on pakattu pahviseen ulkopakkaukseen, joka toimitetaan suurtalouksille, on ”valmiiksi pakattu elintarvike”, kun suurtaloudet myyvät kyseisiä yksittäispakkauksia erikseen tai tarjoavat niitä lopulliselle kuluttajalle kokonaisuuksina maksettavien valmisannosten yhteydessä.

Oikeudenkäyntikulut

- 83 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.3.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY 1 artiklan 3 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että kukin sellaisista hunajan yksittäispakkauksista, jotka ovat sinetöidyllä alumiinikannella suljetun annospakkauksen muodossa ja jotka on pakattu pahviseen ulkopakkaukseen, joka toimitetaan suurtalouksille, on ”valmiiksi pakattu elintarvike”, kun suurtaloudet myyvät kyseisiä yksittäispakkauksia erikseen tai tarjoavat niitä lopulliselle kuluttajalle kokonaisuuksina maksettavien valmisannosten yhteydessä.

Allekirjoitukset